

Texterna är hämtade från böckerna “En dam och en ö” av Ulla Bergholm 2013, “Glimt fra Gamle Los Cristianos” av Anne Olaus Ingeborgrud 1998 och häftet “Tenerife, dess natur, historia och kultur” sammanställt av Skandinaviska klubben 2001.

/Claes Knutson

Så fick Los Cristianos sitt namn

År 1496 stod det avgörande slaget där Los Cristianos ligger idag. Guancherna (= urbefolkningen) fick välja mellan att låta döpa sig eller bli sålda som slavar till okänd plats.

De allra flesta lät döpa sig – trots att de inte hade någon aning om vad kristen tro innebar!

Spanska präster kom och förrättade massdop i den södra delen av bukten, där hotell Arona ligger idag.

Ett varaktigt minne efter dessa massdop blev namnet på byn som växte fram här: LOS CRISTIANOS, som rätt och slätt betyder ”De kristna”.

De första svenska turisterna i Los Cristianos

År 1960 tog en flygresan från Stockholm till norra Teneriffa 26 timmar! Man mellanlandade i Köpenhamn, Paris och Madrid. Därtill kom fyra timmars bilresa på den gropiga och krokiga vägen till Los Cristianos.

Då fanns egentligen bara tre familjer här i byn, som var gifta med varandra "kors och tvärs". De flesta män var fiskare. Senare blev bananodling också viktig.

Handikappade människor gömdes noga undan på 60-talet i det kanariska samhället. Det ansågs vara ett Guds straff att få ett handikappat barn.

Länge trodde man att alla svenskar var handikappade. Man kallade alla rullstolsburna för "suecos" (= svenskar).

Det bestående intrycket var att alla människor som bodde här tog emot svenskarna med vänlighet och visade stor hjälpsamhet. Befolkningen bodde i små fiskarstugor vid stranden eller i grottor - där kackerlackor var mycket vanliga!

Los Cristianos 1960

Det fanns bara en vattenpost vid katolska kyrkan, där en ständig kö av kvinnor med krukor på huvudena väntade på att fylla sina krukor med vatten.

Det var en vanlig syn att se en kvinna med en 40-liters kruka med vatten på huvudet, en korg med matvaror i ena handen och ett barn i den andra!!!

Det fanns bara en bagare i byn! Han var den enda som hade ugn.

Det fanns bara en restaurang: "Linares I", som ursprungligen var en bar med presenning som tak.

Det fanns bara en fiskbutik.

Befolkningen hade inte kylskåp, så det var svårt att förvara maten. Ofta kunde man inte slakta förrän hela djuret var sålt. Det fanns inte heller någon köttaffär i byn.

Det fanns ingen elektricitet - förutom den som alstrades av ett dieselaggregat i den lilla biografen. Strömmen bröts kl. 24.00 när filmföreläsningen var slut!

Det fanns en telefoncentral på 50-talet. Via alla kopplingscentraler kunde det ta ett dygn att koppla upp ett samtal till Sverige!

Närmaste sjukhus låg i Santa Cruz.

40 procent av invånarna var analfabeter. Obligatorisk skolgång infördes först år 1970. Föräldrarna, vars barn var frånvarande utan giltig orsak, fick böta 500 pesetas per elev!

Los Cristianos var en by där alla kände varandra och tiden tycktes stå stilla – tills de handikappade svenskarna anlände och med sina ”underligheter” och vände upp och ner på tillvaron. För dem alla!

Kvinnorna och bananodlingarna

Det fanns stora bananodlingar runt byn och västerut. Bananer blev en viktig exportvara, främst till England. Varje bananplanta behövde 500 liter vatten per dag!

Det krävdes två män för att lyfta ner den tunga bananstocken från trädet. De hjälptes åt att lasta över den på en kvinnas huvud, som bar den till lastbilen. Där stod två män på flaket, som hjälptes åt att lyfta upp den tunga stocken på flaket. Kvinnor ansågs bäst lämpade, efter träning med att bära vattenkrukor!

Tyvärr resulterade detta tunga arbete i att många äldre kvinnor led av hoptryckt halspelare, krokiga ryggar, smärtor i nackar, skuldror, höfter och knän....

När vattnet i bevattningsanläggningen från Vilaflor (1 450 m ö h) släpptes på mot plantagen passade kvinnorna på att tvätta kläder och samtidigt skölja dem. Sedan lades kläderna på stenar för att torka!

I Casa Sueca hängde man tvätten på torkstreck – vilket storligen förvånade byns kvinnor. De hade aldrig sett detta

förr - men de var inte sena att ta efter denna förbättrade metod, som dessutom gjorde tvätten renare.

Casa Suecas historia

När Birgit Alander, som handikappad, kom hit år 1960 fanns det knappt några turister på södra Teneriffa, förutom de tre svenska handikappade pionjärerna: Bengt Rylander, Åke Wännman och Ole Rydding. Dessa tre byggde tillsammans upp Casa Sueca, som var helt privat. Man kunde ta emot 10 patienter med olika fysiska handikapp.

För tungt arbete i jordbruket tog man hjälp av arbetskameler. Birgit hade t o m en egen arbetskamel, som låg utanför hennes dörr i Casa Sueca nattetid!

Byborna döpte 1960 det första rehabiliteringshemmet i Don Antonio till Casa Sueca (= Sverigehuset). Huset låg centralt och hade byns första och enda toalett! (Hotell Reveron hade bara ett hål i golvet!)

Då det första huset snabbt blev för trångt uppförde man vår nuvarande kyrkobyggnad år 1962. Den blev klar till julen 1963.

Eldsjälen Bengt Rylander bildade föreningen Vintersol, som blev en underavdelning till DHR i Sverige.

År 1972 började stiftelsen Casa Sueca att hyra ut vår nuvarande kyrkobyggnad till Svenska Sjömanskyrkan. Man hade tidigare haft gudstjänster i privatbostäder i byn.

Fortsatt fick även handikappade hyra rum här fram till 80-talet.

År 1988 köpte SKUT (= Svenska Kyrkan i UTlandet) Casa Sueca och gjorde om den till en större kyrka, genom att man bl. a byggde tak över den gamla öppna pation (= spanska för gårdsplan).

Första julottan i Casa Sueca 1963

Kl. 07 samlades man i matsalen, som blev kyrksal. (Nedre delen av vår nuvarande kyrka.) Alla 33 skandinaverna i byn var inbjudna.

Någon präst fanns inte. Klockringningen liksom Erstakörens sånger var inspelade från Ersta kyrka i Stockholm. Arne Lambert spelade "O, helga natt" från skiva.

Husmor Elly Bryskhe läste texterna och talade över julevangeliet. Gästerna sjöng de välkända julpsalmerna. Det kändes förunderligt för dem alla, när psalmernas ord för första gången ljöd ut i mörkret i Los Cristianos.

Första svenska prästen på Teneriffa

Svenska Sjömanskyrkan hyrde Casa Sueca från 1965.

År 1970 fanns det en svensk sjömanspräst i Poerto de la Cruz. Det var en hjälppräst som ibland besökte Casa Sueca för att ha "Öppet hus".

År 1988 köpte SKUT hela nuvarande kyrkobyggnaden av föreningen Casa Sueca, som samtidigt upplöstes.

Större delen av föreningens tillgångar skänktes då till psykiskt och fysiskt handikappade barn i byn. Föreningen Casa Sueca ville på detta sätt ge något tillbaka till byn, som så generöst tagit emot dem, när de första gången landsteg på främmande mark.